

Internt notat

Fra:

Eivind Vigeland Grøn

Saksnr.: 22/1063-75

Dato: 03.12.2025

Beslutningsnotat - forskriftsregulering av OTG etter taubaneloven

1	FORSLAGETS HOVEDINNHOLD	2
2	BAKGRUNNEN FOR FORSLAGET	2
3	HVA FORSKRIFTSBESTEMMELSENE GJELDER OG FORHOLDET TIL FORVALTNINGSLOVEN	3
3.1	FORSLAGET I HØRINGSNOTATET	3
3.2	HØRINGSINSTANSENS SYN	3
3.3	VÅR VURDERING	3
4	FORBUD MOT BRUK AV INNRAPPORTERTE OPPLYSNINGER SOM GRUNNLAG FOR GEBYR	3
4.1	FORSLAGET I HØRINGSNOTATET	3
4.2	HØRINGSINSTANSENS SYN	3
4.3	VÅR VURDERING	3
5	VILKÅR FOR AT SJT KAN VEDTA OVERTREDELSESGBYR	4
5.1	FORSLAGET I HØRINGSNOTATET	4
5.2	HØRINGSINSTANSENS SYN	4
5.3	VÅR VURDERING	5
5.3.1	<i>Formålet med overtreldesgebyr</i>	<i>5</i>
5.3.2	<i>Veiledning av bransjen</i>	<i>5</i>
5.3.3	<i>Veiledning og andre virkemidler</i>	<i>5</i>
5.3.4	<i>Unntak for ideelle aktører</i>	<i>5</i>
6	NÅR BØR GEBYR VEDTAS, OG HVORDAN UTMÅLES GEBYRET?	6
6.1	FORSLAGET I HØRINGSNOTATET	6
6.2	HØRINGSINSTANSENS SYN	6
6.3	VÅR VURDERING	6
7	ØVRE RAMME FOR OVERTREDELSESGBYR ETTER TAUBANELOVEN	6
7.1	FORSLAGET I HØRINGSNOTATET	6
7.2	HØRINGSINSTANSENS SYN	7
7.3	VÅR VURDERING	8
8	FRIST FOR BETALING	9

8.1	FORSLAGET I HØRINGSNOTATET	9
8.2	HØRINGSINSTANSENS SYN	9
8.3	VÅR VURDERING	9
9	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	9
9.1	KONSEKVENSER FOR FORVALTNINGEN	9
9.2	KONSEKVENSER FOR NÆRINGSLIVET	9
10	FORSLAG TIL ENDRINGER I TAUBANEFORSKRIFTEN	10

1 Forslagets hovedinnhold

Avdeling for regelverk, internasjonalt arbeid og kommunikasjon foreslår forskriftsbestemmelser i taubaneforskriften som regulerer overtredelsesgebyr etter taubaneloven § 19. Formålet er å fastsette en øvre ramme for gebyr, slik forvaltningsloven krever. Vi foreslår også presiserende regler som sikrer rettssikkerhet og forutberegnelighet.

Forslaget innebærer følgende hovedpunkter:

- Klargjøring av at forskriftsbestemmelsene om overtredelsesgebyr må forstås i lys av taubaneloven og forvaltningsloven kapittel IX.
- Forbud mot å bruke opplysninger innrapportert etter rapporteringsplikt som bevis i gebyrsaker.
- Adgang til å sanksjonere alle pliktbrudd, men særlig aktuelt for brudd på plikter som er viktige for sikkerheten.
- Bestemmelse om hvilke momenter som skal og kan vektlegges ved illeggelse og utmåling av gebyr.
- Den øvre rammen for overtredelsesgebyr blir 170 G per pliktbrudd, som i dag er 21 084 760 kroner. Ved gjentatt eller flere pliktbrudd dobles rammen til 340 G. Den øvre rammen er bare ment som et «tak» for hva gebyr kan utmåles til, og er ikke veiledende for utmålingen i den enkelte saken. I praksis vil utmålt overtredelsesgebyr ligge betydelig under denne rammen.
- Fristen for å betale ilagt overtredelsesgebyr er i utgangspunktet fire uker fra vedtakstidspunktet.

Forslagene er nærmere begrunnet i høringsnotatet.

Høringen ble gjennomført fra 23. juni til 1. november 2025. Vi mottok svar fra fire høringsinstanser. Nedenfor oppsummerer og vurderer vi innspillene fra *Norske alpinanlegg og fjelldestinasjoner (ALF)* og *Ljan alpinklubb*. *Forsvaret* og *Moelven idrettslag* hadde ingen merknader til forslaget.

Etter vår vurdering gir tilbakemeldingene ikke grunnlag for å endre forskriftsforslaget. Flere av innspillene er likevel relevante og vil bli vurdert når vi utarbeider interne retningslinjer og ekstern veiledning.

2 Bakgrunnen for forslaget

Forvaltningsloven § 44 krever at overtredelsesgebyr enten fastsettes etter faste satser, eller utmåles individuelt innenfor en øvre ramme. Taubaneloven krever individuell utmåling av gebyr, men mangler en øvre ramme.

Justis- og beredskapsdepartementet sendte i 2020 brev til alle departementene om å sørge for at det er fastsatt øvre rammer for overtredelsesgebyr i tråd med kravene i forvaltningsloven § 44, innenfor sine ansvarsområder.

I brev 4. mai 2022 til SJT viste Samferdselsdepartementet til kravet til øvre ramme i forvaltningsloven § 44 og ba SJT utarbeide utkast til forskriftsbestemmelser om overtredelsesgebyr, inkludert høringsnotat, som grunnlag for en alminnelig høring. Frist var 1. november 2022, men er senere blitt forlenget.

Saken ble utredet våren og sommeren 2023, parallelt med reguleringer av overtredelsesgebyr etter jernbaneloven § 13 a og tivoliloven § 19.

Myndigheten til å vedta forskrifter på området er regulert i taubaneloven § 4 andre ledd bokstav i, som er slik: «Departementet kan gi forskrifter om [...] tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, inkludert hvordan den skal fastsettes, beregnes og frafalles». Departementet har delegert forskriftsmyndigheten sin til SJT ved avgjørelse 22. mai 2017 (med Lovdatareferanse FOR-2017-05-22-633).

3 Hva forskriftsbestemmelsene gjelder og forholdet til forvaltningsloven

3.1 Forslaget i høringsnotatet

Reglene om overtredelsesgebyr skal forstås i lys av lovhjemmelen i taubaneloven § 19 og forvaltningslovens regler om administrative sanksjoner, ifølge forslaget til § 7-1.

3.2 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene ga ingen innspill til dette.

3.3 Vår vurdering

Forslaget i høringsnotatet opprettholdes.

4 Forbud mot bruk av innrapporterte opplysninger som grunnlag for gebyr

4.1 Forslaget i høringsnotatet

Forslagets § 7-2 stiller opp et forbud mot å bruke opplysninger som tilsynsmyndigheten mottar i medhold av taubaneloven § 10, som bevis i en senere sak om overtredelsesgebyr. Bestemmelsen speiler taubaneloven § 11 femte ledd som oppstiller bevisforbud for slike opplysninger «i en senere straffesak»

Bestemmelsen skal sikre at opplysninger innrapportert etter rapporteringsplikt ikke kan brukes som bevis i gebyrsaker. Dermed blir reglene om bevisavskjæring for overtredelsesgebyr like med de som gjelder ved formell straff.

Bestemmelsen sikrer at selvinkrimineringsvernet er ivaretatt og at virksomhetene ikke holder igjen med rapportering av frykt for å kunne bli sanksjonert med overtredelsesgebyr.

4.2 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene hadde ingen innvendinger.

4.3 Vår vurdering

Forslaget i høringsnotatet opprettholdes.

5 Vilkår for at SJT kan vedta overtredelsesgebyr

5.1 Forslaget i høringsnotatet

Forslagets § 7-3 oppstiller vilkårene for å kunne vedta overtredelsesgebyr. Momentene for om vi bør benytte den myndigheten vi har til å vedta gebyr, er regulert i § 7-4.

Gebyr kan ilegges et foretak («virksomhet») der noen på foretakets vegne har overtrådt plikter i lov, forskrift eller individuelle avgjørelser på. Bare et «foretak» kan ilegges gebyr. Dette gjelder også enkeltmannsforetak, men bare dersom foretaket har ansatte eller oppdragstakere i virksomheten. Loven åpner for at ethvert pliktbrudd kan sanksjoneres, i prinsippet. Selv om vi i praksis bare sanksjonerer mer alvorlige pliktbrudd, er betydningen av dette at også mindre alvorlig pliktbrudd er en del av grunnlaget for gebyr. Dette får særlig betydning i tilfelle av gjentakelse: Alvoret ved et «lite» alvorlig pliktbrudd blir kanskje bedømt annerledes ved etterfølgende tilsyn.

Det er ikke en forutsetning at handlingen eller unnlatelsen kan knyttes til en bestemt person som handlet på foretakets vegne. Både anonyme og kumulative feil kan gi grunnlag for sanksjonen. Handlingen som innebærer pliktbrudd, må være forsettlig eller uaktsom. Skyldkravet knytter seg til selve handlingen – at man skjønner hva man har gjort. I praksis antar vi at handlingene på vegne av virksomhetene er forsettlige: For eksempel vet man at man ikke har rapportert en uønsket hendelse. Uaktsomhet kan være aktuelt dersom man feilaktig tror at man har innrapportert hendelsen.

Uvitenhet om hvilke plikter man har etter regelverket («rettsuvitenhet»), for eksempel om plikten til å rapportere uønskede hendelser, må vurderes analogt ut fra bestemmelsen om rettsuvitenhet i straffeloven § 26. Det klare utgangspunktet er at foretaket ikke med rimelighet kan regne med å bli hørt med at de ikke var kjent med pliktene sine.

Listen i forslaget til § 7-3 viser plikter som særlig kan være aktuelle å sanksjonere. Brudd på plikter som direkte beskytter publikums helse, eiendom og miljø er i kjerneområdet for hva som ofte bør gi grunnlag for overtredelsesgebyr. Om gebyr skal vedtas og størrelsen på gebyret, må vurderes ut fra momentene i § 7-4.

5.2 Høringsinstansenes syn

For å sikre rettssikkerhet, forholdsmessighet og legitimitet mener ALF at forskriften tydelig bør slå fast at veiledning og pålegg skal være første reaksjon, særlig ved førstegangsfeil og mindre brudd. ALF viser til at SJT bør evaluere egen veiledningspraksis før eventuelle gebyrer innføres. I denne sammenhengen viser ALF også til at før eventuelle gebyrer innføres, bør SJT vurdere om eventuelle brudd heller skyldes utilstrekkelig støtte og opplæring fra tilsynet.

Både ALF og *Ljan alpinklubb* fremhever at det ikke er mangel på vilje, men heller manglende kunnskap om regelverket og kapasitet til etterlevelse, som kan føre til overtredelser.

ALF mener at overtredelsesgebyr bør beholdes grove og gjentatte brudd der andre virkemidler er prøvd uten effekt. Både ALF og *Ljan alpinklubb* mener at forskriften tydelig må slå fast at veiledning og pålegg alltid skal forsøkes først, særlig ved førstegangsfeil og mindre brudd.

Ljan alpinklubb ber om at det vurderes et eksplisitt unntak eller særregel i forskriften for ideelle, frivillig drevne taubaneverksamheter.

5.3 Vår vurdering

Forslaget i høringsnotatet opprettholdes.

5.3.1 *Formålet med overtredelsesgebyr*

Overtredelsesgebyr er en reaksjon på et pliktbrudd som har skjedd. Det skiller seg fra virkemidler som tvangsmulkt, stans, tilbakekall av driftstillatelse og pålegg, som skal sikre lovlig tilstand fremover i tid. Gebyr kan ilegges samtidig med slike reaksjoner, men kommer i tillegg, og ikke i stedet for dem.

Forskriften bør ligge tett opp til loven. Vi foreslår derfor ikke å regulere formålet med gebyr i forskriften. Formålet vil bli vurdert når vi utarbeider ekstern veiledning.

5.3.2 *Veiledning av bransjen*

ALF har bedt oss evaluere veiledningspraksis før gebyr innføres. Vi viser til at vi kontinuerlig oppfyller veiledningsplikten etter forvaltningsloven § 11 og Statens kommunikasjonspolitikk¹. Regelverk og veiledninger er publisert på våre nettsider, og vi gir veiledning i enkeltsaker. Vi ser ikke nå behov for en særskilt evaluering, men aktørene kan alltid melde fra om svakheter.

Hvis en virksomhet bryter plikter på grunn av feil veiledning eller uriktig informasjon, vurderer vi dette konkret i gebyrsaken.

Når det gjelder innspill om at brudd ofte skyldes manglende kunnskap eller kapasitet, understreker vi at foretakene selv har ansvaret for å kjenne regelverket og følge det. Uvitenhet er som hovedregel ingen unnskyldning. Heller ikke manglende kapasitet til å etterleve regelverket er tilsynsmyndighetens eller publikums risiko.

5.3.3 *Veiledning og andre virkemidler*

ALF og Ljan alpinklubb mener at gebyr bare bør ilegges ved grove og gjentatte brudd, og først etter at andre virkemidler er prøvd. Vi deler synet på at veiledning er viktig og viser til vår veiledningsplikt. Dersom en virksomhet har brutt plikter på grunn av feil veiledning, vurderes dette konkret.

Vi kan likevel ikke innføre et vilkår om at gebyr bare kan ilegges etter at andre virkemidler er prøvd. Taubaneloven § 19 gir myndighet til å vedta gebyr for alle pliktbrudd. Vi har ikke hjemmel til å generelt begrense denne myndigheten ved forskrift. Forarbeidene (Prop. 162 L (2015–2016)) presiserer at gebyr er et alternativ til straff der andre virkemidler er utilstrekkelige, men dette er ikke et lovkrav.

5.3.4 *Unntak for ideelle aktører*

Ljan alpinklubb har foreslått at ideelle, frivillig drevne virksomheter unntas fra gebyr. Loven gir ikke hjemmel for slike unntak, og hensynet til sikkerhet taler mot det. Hvis disse virksomhetene ikke kan ilegges gebyr, svekkes incentivet til å følge regelverket. Over tid kan dette redusere sikkerhetsnivået.

Regelverket skal gi samme sikkerhetsnivå for publikum uavhengig av virksomhetens organisasjonsform. Alle taubaneverksamheter skal ivareta publikums sikkerhet, jf. formålsbestemmelsen i taubaneloven § 1. Dersom man ønsker å ta hensyn til ideelle aktører, kan dette skje ved vurderingen av om gebyr skal ilegges og ved fastsettelsen av størrelsen. Økonomisk evne er allerede et moment i § 7-4.

¹ Se mer om denne her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/statens-kommunikasjonspolitik/id582088/>.

6 Når bør gebyr vedtas, og hvordan utmåles gebyret?

6.1 Forslaget i høringsnotatet

Momenter for vurderingen av om gebyr bør vedtas, og størrelsen på gebyret, går frem av forslaget til § 7-4. Momenter som grovhet, gjentakelse, økonomisk evne og forebyggende effekt skal vektlegges ifølge taubaneloven. De momentene som følger av forvaltningsloven § 46 andre ledd kan vurderes, men skal i praksis vurderes i hver enkelt sak. Oppstillingen av momenter i § 7-4 andre ledd er ikke uttømmende.

6.2 Høringsinstansenes syn

ALF mener den øvre grensen er svært høyt, og ikke sammenliknbart med andre tilsynsaktørers gebyrsatser. Videre mener *ALF* at forskriften må inneholde klare, differensierte satser som tar hensyn til omsetning, virksomhetstype og ressursgrunnlag.

Ljan alpklubb savner vi en tydeligere forskriftsfestet beskyttelse for små, ideelle aktører. Slik forskriften nå er utformet, behandles alle virksomheter likt – uavhengig av om de er kommersielle skiområder eller dugnadsbaserte nærmiljøanlegg

6.3 Vår vurdering

Forslaget i høringsnotatet opprettholdes.

Vi er åpne for at høringsnotatet ikke klart nok får frem forskjellen mellom den «øvre rammen» for gebyr og utmåling av gebyr i den enkelte saken. Den øvre rammen er et «tak» for hva gebyret i prinsippet kan være. Den er ikke ment som veiledning for utmålingen i enkeltsaker. Vi omtaler den øvre rammen nedenfor, i punkt 7.

I den enkelte saken må gebyret utmåles konkret, ut fra momentene i forslaget til § 7-4, som for eksempel foretakets omsetning, virksomhetstype og ressursgrunnlag. Disse momentene krever en viss differensiering mellom forskjellige typer virksomheter, ikke minst momentet «overtrederens økonomiske evne» i forslaget § 7-4 første ledd bokstav e. I kurante saker om pliktbrudd forventer vi at gebyret blir betydelig lavere enn den øvre rammen. Våre interne retningslinjer må nærmere beskrive momentenes innhold og hvordan de skal tas hensyn til ved utmålingen av gebyr. Den nærmere utmålingen og vurderingen av om gebyr skal ilegges, vil utvikles gjennom praksis.

Når det gjelder *ALF*s innspill om at forskriften må inneholde klare, differensierte satser som tar hensyn til omsetning, virksomhetstype og ressursgrunnlag, viser vi til at loven ikke åpner for standardsatser. Loven krever en konkret utmåling av gebyr i den enkelte saken.

7 Øvre ramme for overtredelsesgebyr etter taubaneloven

7.1 Forslaget i høringsnotatet

Forvaltningsloven § 44 krever at loven eller forskrift i medhold av loven fastsetter en øvre ramme for hva et overtredelsesgebyr maksimalt kan bli.

Vi har vurdert ulike modeller for å fastsette den øvre rammen. En relativ ramme, for eksempel basert på virksomhetens omsetning, ville gitt en mer fleksibel tilpasning til den enkelte aktør, men innebærer betydelige praktiske utfordringer. Det krever innhenting og verifisering av regnskapstall, noe som kan forsinke saksbehandlingen og skape usikkerhet for både virksomheten og Jernbanetilsynet. Etter vårt syn bør utgangspunktet for å fastsette en øvre ramme være et beløp som er enkelt å slå fast. Vi mener en prisjustert tilnærming i form av grunnbeløpet, G, fremstår som mest hensiktsmessig.

Dessuten gir denne tilnærmingen den største forutberegneligheten for parten.

Den foreslåtte rammen på 170 G er satt med utgangspunkt i rettspraksis om foretaksstraff ved brudd på sikkerhetsstyring på jernbaneområdet. Som vi ser i Høyesterettssaken i HR-2022-1271-A (Filipstad-saken)², kan brudd på regelverket for sikkerhet ha svært alvorlige følger.

Vi vurderer denne rettspraksisen som relevant fordi regelverket for taubane og tivoli i hovedsak gjelder sikkerhetsstyring. Det avgjørende for oss er ikke hvilken teknologi som pliktene gjelder, men konsekvensene for publikum av manglende sikkerhetsstyring. Alvorlige brudd på taubaneregulverket kan føre til tilsvarende eller mer alvorlige følger enn brudd på jernbaneregulverket, for eksempel ved at tauet i en fullsatt stolheis ryker.

Formålet med rammen er å sikre at pliktene til sikkerhetsstyring er like godt beskyttet av sanksjonsregelverket på alle våre sektorområder. Den øvre grensen skal være reelt preventiv for de mest økonomisk robuste virksomhetene og reflektere det strenge vernet av liv og helse. På denne bakgrunn mener vi at en ramme på 170 G – om lag 21 millioner kroner – er godt rettslig begrunnet og forholdsmessig. Den øvre rammen justeres i takt med justeringen av G, og det er G på tidspunktet for pliktbruddet som er avgjørende, ikke G på vedtakstidspunktet.

Denne øvre rammen er ikke ment som veiledende for utmåling av gebyr i den enkelte saken. Dersom det er helt tilfeldig at et alvorlig uhell ennå ikke har skjedd, mener vi at beløpet i utgangspunktet kan nærme seg reaksjonen i Sjursøya-saken³, hvor Oslo tingrett idømte en foretaksstraff på 6 millioner kroner. Det beløpsmessige utgangspunktet må justeres ut fra momentene i forslaget § 7-4.

7.2 Høringsinstansenes syn

ALF mener den øvre grensen på opptil 170 G (og 340 G ved gjentakelse) er svært høyt, og ikke sammenlignbart med andre tilsynsaktørers gebyrsatser, og har sendt inn følgende oversikt:

² Tre ungdommer tok seg inn på Bane NOR SFs driftsbanegård i Oslo og klatret opp på et tog. Én ble drept og to sterkt skadet da de kom i kontakt med en høyspent kontaktledning. Foretaksstraffen var på 10 millioner kroner.

³ Lovdatareferanse TOSLO-2010-188114. Et selskap ble dømt til å betale en bot på 6 000 000 kroner etter at en vognstamme trillet ukontrollert fra Alnabru til Bekkelagskaia ved Sjursøya i Oslo. Vognstammen veide ca. 435 tonn og hadde en lengde på 458 meter. På Bekkelagskaia sporet toget av, kjørte gjennom terminalbygg, og havnet delvis i havnebassenget. Tre personer døde ved avsporingen og sammenrasningen av terminalbygg. Flere personer ble skadd.

Sammenligning av overtredelsesgebyr hos ulike tilsyn

Tilsynsmyndighet	Gebyrsats / ramme	Praksis / prosess	Differensiering
Arbeidstilsynet	Inntil 10 % av årsomsetning. Typisk: 50 000 – 1,5 mill. kr.	Veiledning/pålegg først. Gebyr ved grove/gjentatte brudd.	Ja – vurderer virksomhetens størrelse, alvorlighet og historikk.
Mattilsynet	Standardiserte satser, ofte 10 000 – 300 000 kr.	Veiledning og pålegg som hovedregel. Gebyr ved manglende etterlevelse eller alvorlige brudd.	Ja – satser justeres etter omsetning, type virksomhet og gjentakelse.
Datatilsynet	GDPR: maks 20 mill. euro eller 4 % av global omsetning. I Norge: 25 000 – flere mill. kr.	Alltid varsel og kontradiksjon. Gebyr særlig brukt ved alvorlige/gjentatte brudd.	Ja – små aktører får lave gebyr, store selskaper langt høyere.
Miljødirektoratet	Typisk 50 000 – 500 000 kr. Høyere ved særlig alvorlige saker.	Pålegg og frist for retting først. Gebyr hvis manglende oppfølging.	Ja – vurderer bruddets alvorlighet, omfang og aktørens økonomi.
SJT (forslag)	Opptil 170 G (ca. 20 mill. kr), 340 G (ca. 40 mill. kr) ved gjentakelse.	Kan illegges uten forutgående veiledning eller pålegg.	Nei – like satser uansett omsetning eller driftsform.

ALF peker at taubaneverksomheter har helt andre forutsetninger enn jernbane. De drives ofte av små, ideelle lag med begrensede ressurser og frivillig arbeidskraft. Derfor bør tilsynet prioritere veiledning og støtte fremfor høye gebyrer basert på jernbanens rettspraksis.

7.3 Vår vurdering

Vi opprettholder forslaget til «øvre ramme».

Etter vårt syn fortjener publikum det samme vernet mot alvorlige ulykker, uansett sektor. For å sikre dette må foretakenes insentiv til å etterleve sikkerhetspliktene sine være like sterkt – og det insentivet skapes blant annet av sanksjonsnivået.

Taubanelovens formål er å sikre at taubaner ikke fører til skade på person, eiendom eller miljø, jf. taubaneloven § 1. De fleste pliktreglene i taubaneregulverket handler derfor om sikkerhetsstyring i en eller annen form. Dette er parallelt for de to andre sektorregelverkene vi fører tilsyn med, nemlig tivoliregulverket og jernbaneregulverket. Sikkerhet er et absolutt krav, uansett sektor.

Publikums sikkerhet skal være ivaretatt, uansett om de reiser med jernbane eller bruker fornøylesesinnretninger eller taubaner. For at publikums sikkerhet skal være ivaretatt, må virksomhetene etterleve sine sikkerhetsplikter. Virksomhetenes insentiv til å etterleve pliktene påvirkes av trusselen om sanksjon dersom pliktene blir brutt. Jo strengere trussel, desto sterkere insentiv. Det sanksjonsnivået som rettspraksis har fastsatt for å ivareta publikums sikkerhet på jernbaneområdet, er etter vårt syn direkte overførbart til taubaner og fornøylesesinnretninger. Risikoen for alvorlig skade eller død er reell i alle sektorene, og vernet av liv og helse må være like sterkt uansett transportform. Det avgjørende er ikke hvilken teknologi svikten gjelder, men konsekvensene for publikum. Når Høyesterett har etablert et nivå som gir reelt preventiv effekt for brudd på sikkerhetsstyring, er det naturlig å legge dette til grunn også for våre øvrige områder.

Beløpet på 170 G er valgt med utgangspunkt i rettspraksis om foretaksstraff ved brudd på sikkerhetsstyring på jernbaneområdet, jf. HR-2022-1271-A (Filipstad-saken). Denne praksisen er relevant fordi den gjelder svikt i systematisk sikkerhetsarbeid – det samme som også taubaneregulverket skal forebygge. Vi mener at straffenivået i jernbanesakene gir et riktig signal om alvorret ved brudd på sikkerhetsplikter på alle våre områder. Den øvre grensen skal være reelt preventiv for å verne liv og helse. På denne bakgrunn mener vi at en ramme på 170 G – om lag 21 millioner kroner – er godt rettslig begrunnet og forholdsmessig.

Den øvre rammen er ikke et standardbeløp, men en grense for de mest alvorlige tilfellene hos de største aktørene. Utmålingen skjer etter momentene i § 7-4, som gir rom for å ta hensyn til virksomhetens størrelse, økonomi og skyldgrad. Dermed ivaretas hensynet til små aktører, samtidig som rammen er reelt preventiv for de mest økonomisk robuste virksomhetene.

På denne bakgrunn mener vi at en ramme på 170 G – om lag 21 millioner kroner – er godt rettslig begrunnet og forholdsmessig.

8 Frist for betaling

8.1 Forslaget i høringsnotatet

Begrunnelsen for å innta en egen bestemmelse om betalingsfrist er hensynet til partenes behov for forutberegnelighet. Bestemmelsen gjentar og skal forstås likt med forvaltningsloven § 44 femte ledd om betalingsfrist: «Oppfyllelsesfristen er fire uker fra vedtaket ble truffet. Lengre frist kan fastsettes i vedtaket eller senere».

8.2 Høringsinstansenes syn

Én av høringsinstansene har ment at betalingsfristen bør være minst 6 uker og med mulighet for å søke utsettelse.

8.3 Vår vurdering

Forslagets frist på 4 uker følger av forvaltningsloven § 44 femte ledd. Fristen kan forlenges i vedtaket eller senere. Loven åpner ikke for at vi oppstiller en annen generell frist i forskriften.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1 Konsekvenser for forvaltningen

Saker om illeggelse av overtredelsesgebyr forutsetter en tilstrekkelig grundig og rettssikker saksbehandling hos tilsynsmyndigheten. Slike saker kan være kompliserte og krever juridisk og økonomisk kompetanse. Dette er kompetanse vi har i dag.

Det er forventet at nye saker om overtredelsesgebyr vil føre til noe mer ressursbruk ved behandlingen og avgjørelsen av de enkelte sakene. I tillegg kommer eventuell klagebehandling. Vi finner likevel ikke grunn til å anta at antallet saker om overtredelsesgebyr kommer til å bli så høyt at tilsynsmyndighetens økonomiske rammer blir utilstrekkelige. Vi kan ikke se at forskriftsendringene forutsetter endringer i tilsynsmyndighetens organisering.

9.2 Konsekvenser for næringslivet

Når det gjelder mulige konsekvenser de nye bestemmelsene kan få for næringslivet, legger vi til grunn at virksomhetene får enda en oppfordring til å påse at de følger taubaneregelverket. Virksomhetene er allerede i dag kjent med taubaneregelverket, som har hatt en bestemmelse om overtredelsesgebyr siden 2017. Prinsipielt sett skal dermed sanksjonsadgangen ikke medføre noe nytt for virksomhetene.

Ilagt overtredelsesgebyr kan innebære en forholdsvis stor kostnad, særlig for de mindre virksomhetene. Her viser vi likevel til at ett av momentene ved utmåling er virksomhetens «økonomiske evne», ifølge forslagets § 7-4 første ledd bokstav e. Det er dermed i virksomhetens beste interesse å se til at de overholder regelverket, fremfor å risikere den administrative sanksjonen overtredelsesgebyr.

10 Forslag til endringer i taubaneforskriften

Vi foreslår et nytt kapittel 7 i taubaneforskriften om overtredelsesgebyr. Dagens kapittel 7, avsluttende bestemmelser, blir nytt kapittel 8. Endringene har hjemmel i taubaneloven § 4 andre ledd bokstav i og Samferdselsdepartementets delegasjonsavgjørelse 22. mai 2017 nr. 633.

Vi foreslår at endringen av forskriften trer i kraft 1. januar 2026.

Fastsatt av Statens jernbanetilsyn [dato] med hjemmel i lov 22. mai 2017 nr. 29 om taubaner (taubaneloven) § 4 andre ledd og Samferdselsdepartementets delegasjonsavgjørelse 22. mai 2017 nr. 633.

I

I forskrift 20. desember 2022 nr. 2383 om taubaner (taubaneforskriften) gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7. Regler om overtredelsesgebyr

§ 7-1. Hva dette kapittelet gjelder, og forholdet til forvaltningsloven

I dette kapittelet gis nærmere bestemmelser om den administrative sanksjonen overtredelsesgebyr etter taubaneloven § 19.

Forvaltningslovens bestemmelser i §§ 43, 44, 46, 47, 48, 49 og 50 om administrative sanksjoner gjelder så langt ikke annet er bestemt her.

§ 7-2. Forbud mot å bruke innrapporterte opplysninger i sak om overtredelsesgebyr

Opplysninger som tilsynsmyndigheten mottar i medhold av taubaneloven § 10, kan ikke brukes som bevis i en senere sak om overtredelsesgebyr mot den som har gitt opplysningene.

§ 7-3. Vilkår for å kunne vedta overtredelsesgebyr

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en virksomhet som forsettlig eller uaktsomt overtrer plikter etter taubaneloven eller denne forskriften, eller individuelle avgjørelser i medhold av taubaneloven eller denne forskriften, særlig

- a. taubaneloven § 5 om taubaneverksamhetens plikter
- b. taubaneloven § 6 om krav om driftstillatelse
- c. taubaneloven § 7 om plikt til sikkerhetsstyringssystem (internkontrollsystem)
- d. taubaneloven § 9 om varslingsplikt
- e. pålegg i medhold av taubaneloven § 16 om øyeblikkelig stans eller opphør av bruk
- f. taubaneloven § 27 om fjerning av taubane
- g. taubaneforskriften § 2-15 om krav til beredskapsplaner
- h. taubaneforskriften § 2-16 om oppsyn under drift
- i. taubaneforskriften § 2-17 om generelle krav
- j. taubaneforskriften § 3-1 om generelle krav til driftspersonellet
- k. taubaneforskriften § 3-4 om bemanningskrav for taubaner
- l. taubaneforskriften § 3-6 om beredskap for svevebaner og kabelbaner
- m. taubaneforskriften § 3-9 om førstehjelpsutstyr
- n. taubaneforskriften § 3-10 om driftskontroll
- o. taubaneforskriften § 3-11 om magnetinduktiv prøving
- p. taubaneforskriften § 3-12 om kontroll og vedlikehold
- q. taubaneforskriften § 3-13 om spesielle inspeksjoner

- r. taubaneforskriften § 3-14 om skilting

§ 7-4. Momenter ved vurdering av illeggelse og utmåling av overtredelsesgebyr

Når tilsynsmyndigheten avgjør om et overtredelsesgebyr skal legges, og gebyrets størrelse, skal den særlig legge vekt på

- a. overtredelsens grovhet og omfang
- b. om overtrederen kunne ha forebygget overtredelsen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak
- c. om overtredelsen er gjentatt
- d. om overtrederen har eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen
- e. overtrederens økonomiske evne

Ved vurderingen etter første ledd kan tilsynsmyndigheten også ta hensyn til

- a. om noen som handler på vegne av foretaket, har utvist skyld
- b. sanksjonens preventive virkning
- c. om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser
- d. om andre reaksjoner som følge av lovbruddet blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt administrativ sanksjon eller straff
- e. om overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon forutsetter bruk av administrativ foretakssanksjon eller foretaksstraff

§ 7-5. Den øvre ramme for hva et overtredelsesgebyr kan være

Den øvre rammen for overtredelsesgebyr er 170 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) for ett enkelt pliktbrudd. Grunnbeløpet på datoen for pliktbruddet legges til grunn for den øvre rammen.

Dersom virksomheten har begått flere pliktbrudd, eller på nytt begår tilsvarende pliktbrudd som tidligere er blitt sanksjonert, doubles den øvre rammen til 340 G.

§ 7-6. Fristen for å betale overtredelsesgebyr

Fristen for å betale overtredelsesgebyret er fire uker fra vedtaket ble truffet. Lengre frist kan fastsettes i vedtaket eller senere.

Nåværende Kapittel 7. Forskjellige bestemmelser, blir nytt Kapittel 8. Avsluttende bestemmelser.

Nåværende § 7-1. Tilsyn og håndhevelse, blir ny § 8-1. Tilsyn og håndhevelse

Nåværende § 7-2. Klage, blir ny § 8-2. Klage

Nåværende § 7-3. Underretning til andre myndigheter mv., blir ny § 8-3. Underretning til andre myndigheter mv.

Nåværende § 7-4. Generelle saksbehandlingsregler, blir ny § 8-4. Generelle saksbehandlingsregler

Nåværende § 7-5. Ikrafttredelse, blir ny § 8-5. Ikrafttredelse

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2026.